

Asia: VN/23855/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Suomi on ollut tupakkapolitiikan edelläkävijämaita jo vuodesta 1976, jolloin säädettiin laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi (693/1976, tupakkalaki). Edelleen maailman ensimmäisenä maana asetimme tupakkalainsäädännön tavoitteeksi tupakkatuotteiden käytön loppumisen vuonna 2010. Vuonna 2016 tavoitetta täsmennettiin koskemaan myös muiden nikotiinituotteiden käytön loppumista. Se tarkoittaa, että alle viisi prosenttia aikuisväestöstä käyttää päivittäin tupakka- tai nikotiinituotteita vuonna 2030.

Esitysluonnos edistää tupakkalain tavoitteen saavuttamista, johon tarvitaan yleisen tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön vähentämiseen tähtäävän työn lisäksi säännöllisiä tupakkaveron korotuksia. Myös Suomen ratifioiman kansainvälisen tupakkasopimuksen (FCTC) verotusta ja hintaa koskevan artiklan 6 toimeenpano-ohjeiden mukaan tupakkaverotuksen korottaminen on erityisen tärkeää nuorten suojelemiseksi kokeiluilta ja tupakan kulutukselta. Tupakkaveron korottaminen on tutkimusten mukaan tehokkain keino ehkäistä nuorten tupakointia, ja sillä voidaan myös tehokkaasti edistää tupakoinnin lopettamista aikuisten keskuudessa.

Säännöllisillä tupakkaveron korotuksilla ja muilla toimenpiteillä tupakointia onkin saatu vähenemään ja viime vuosina kavennettua myös sosiaaliryhmien välistä eroa tupakoinnin yleisyydessä. Suomen kehitys osoittaa, että tupakoinnin vähentyminen on mahdollista ilman, että savukkeet korvataan uusilla nikotiinituotteilla.

Nikotiini on tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden, kuten savukkeiden, sähkösavukkeiden, kuumennettavien tupakkatuotteiden, nuuskan ja nikotiinipussien tärkein riippuvuutta aiheuttava ainesosa. Se on erittäin myrkyllinen kemikaali, joka aiheuttaa erilaisia haittoja elimistössä jo pieninä pitoisuuksina ja jolle lasten ja nuorten aivot reagoivat erittäin herkästi. Vaikka nikotiinin osuutta eri tupakkasairauksiin ei tunneta tarpeeksi hyvin, jo nykytiedon valossa on selvää, että nikotiini on monin tavoin vaarallista terveydelle. Se synnyttää nopeasti riippuvuuden, jonka vaikutusta voimistetaan tupakkatuotteisiin lisättävillä kemikaaleilla. Suomen ASH ry korostaa, että kaikki uudentyypiset tupakkaa sisältämättömät nikotiinituotteet ja muut uudet tupakka- ja nikotiinituotteet tulee ottaa ennakoivasti tupakkaverotuksen piiriin.

Suomen ASH pitää terveystaloudellisesti tärkeänä Suomessa käytössä olevaa arvo-, yksikkö- ja vähimmäisveroon perustuvaa verorakennetta. Tällä kolmeen elementtiin perustavalla verorakenteella voidaan verottaa tehokkaasti kaiken hintaisia tupakkatuotteita. Vähimmäisverolla turvataan se, että tuotteista peritään hinnasta riippumatta tietty euromäärä veroa. Verorakenne on myös rajannut mahdollisuuksia kasvattaa katteita kalliimpien tuotteiden osalta.

Vaikka Suomen ASH olisi toivonut nikotiinipusseille korkeampaa verotasoa, pidämme perusteltuna valtiovarainministeriön näkemystä asettaa nikotiinipussien verotus ensi vaiheessa maltilliselle tasolle. Esitämme, että nyt tupakkaverotuksen piiriin tulevien nikotiinipussien verotusta arvioidaan puolen vuoden välein ja korotetaan veroa tarpeen mukaan, jotta verotus tukisi tupakkaverolakiin kirjattua tupakkalain tavoitetta.

Pekka Puska, puheenjohtaja, Suomen ASH ry

Mervi Hara, toiminnanjohtaja, Suomen ASH ry

Hara Mervi
Suomen ASH ry